

Cuprins

Introducere	1
1. Nulitatea	9
1.1. Nulitatea în dreptul roman	9
1.1.1. Începutul folosirii noțiunii de „nulitate” în dreptul roman	10
1.1.2. Folosirea noțiunii de „nulitate” în perioada de la fondarea Romei și până la adoptarea Legii celor XII table (753 î.Hr. - 449 î.Hr.)	14
1.1.3. Argumente pentru folosirea nulității ca sancțiune de drept privat în perioada Republicii (509 î.Hr. - 27 î.Hr.).	16
1.1.4. Influența dreptului roman în Dacia	21
1.2. Sublinieri	23
2. Concepția clasică despre nulitate	24
2.1. Evoluția noțiunii de „nulitate” în doctrina și în dreptul francez	24
2.1.1. Nulitățile de plin drept și resciziunile	27
2.1.2. Apariția viciilor de consimțământ	30
2.1.3. Interesul protejat, criteriu de partajare a nulității în nulitate absolută și nulitate relativă	33
2.2. Sublinieri	36
3. Inexistența și nulitatea actului juridic	38
3.1. Inexistența	38
3.1.1. Inexistența legată de instituțiile privind structura social-juridică a societății romane primitive	40
3.1.2. Inexistența rezultând din neîndeplinirea regulilor de formă	40
3.1.3. Inexistența rezultând din lipsa unui element de fond al actului	40
3.1.4. Actele inexistente și actele nule	41
3.1.5. Despre consacrarea teoriei inexistenței în Codul Napoleon	47
3.1.6. Teoria actului-organism în doctrina clasică	50

3.1.7. Critica teoriei clasice a nulității – teoria modernă	
a nulității _____	51
3.1.7.1. Respingerea teoriei actelor inexistente _____	52
3.1.7.2. Conceperea nulității ca un drept la critică _____	52
3.1.7.3. Interesul protejat, criteriu de delimitare	
a nulității concepute ca un drept la critică _____	53
3.1.8. Critica teoriei moderne a nulității _____	54
3.1.8.1. Critica împotriva conducerii nulității	
ca un drept la critică _____	54
3.1.8.2. Critica asupra adoptării criteriului interesului	
protejat _____	55
3.2. Sublinieri _____	56
4. Nulitatea și inexistența în legislația și în doctrina civilă	
română clasică și modernă _____	58
4.1. Nulitatea și inexistența în vechiul drept românesc _____	58
4.1.2. Nulitatea în Codul civil de la 1864 și în doctrina	
civilă română _____	61
4.1.2.1. Nulitățile de plin drept și resciziunile în Codul	
civil român din 1864 și în doctrina civilă română _____	61
4.1.2.2. Inexistența în doctrina civilă românească	
modernă _____	63
4.1.3. Opoziția doctrinei civile române la teoria actelor	
inexistente _____	66
4.1.3.1. Hamangiu, Rosetti-Bălănescu, Băicoianu	
și teoria actelor inexistente _____	66
4.1.3.2. Istrate Micescu și teoria actelor inexistente _____	67
4.1.3.3. Traian Ionașcu și teoria actelor inexistente _____	67
4.1.3.4. Aurel Pop și Gheorghe Beleiu și teoria actelor	
inexistente _____	67
4.1.4. Nulitatea în doctrina civilă românească modernă _____	68
4.1.4.1. Hamangiu, Rosetti-Bălănescu și Băicoianu	
și teoria nulității actelor juridice civile _____	68
4.1.4.2. Istrate Micescu și teoria nulității actelor	
juridice civile _____	70
4.1.4.3. Traian Ionașcu și teoria nulității actelor	
juridice civile _____	70
4.1.4.4. Consolidarea teoriei nulității în doctrina	
civilă românească _____	72
4.2. Sublinieri _____	75

5. Evoluția teoriei actelor inexistente	77
5.1. Renașterea teoriei inexistenței actelor juridice civile	77
5.1.1. Cauza în noua teorie a inexistenței	78
5.1.2. Regimul juridic al inexistenței faptelor, actelor, declarațiilor și situațiilor juridice	79
5.2. Sublinieri	80
6. Clauzele nescrise în Codul civil și în doctrina civilă	82
6.1. Clauza nescrisă	82
6.1.1. Teze privind expresia „considerat nescrisă”	82
6.1.1.1. Argumente pentru susținerea tezei potrivit căreia expresia „considerată nescrisă” consacră o sancțiune autonomă	82
6.1.1.2. Argumente pentru susținerea tezei potrivit căreia expresia „considerată nescrisă” este sinonimă cu noțiunea de „nulitate”	84
6.1.2. Reglementarea clauzelor considerate nescrise în proiectul Codului european al contractelor	86
6.1.3. Reglementarea clauzelor nescrise în Codul civil român	87
6.2. Sublinieri	89
7. Actul juridic civil obiect al nulității	92
7.1. Scurte considerații despre actul juridic civil	92
7.1.1. Definiția actului juridic civil	94
7.1.2. Construcția tehnică a voinței	95
7.1.2.1. Noi elemente în construcția tehnică a voinței	96
7.1.3. Condițiile de validitate ale actului juridic civil	99
7.1.4. Efectele actului juridic civil	102
7.1.4.1. Raportul juridic civil și interesul	102
7.1.4.2. Concepția clasică despre raportul juridic civil	102
7.1.4.3. Purtătorul valorii pecuniare și elementul care dă valoarea pecuniară raportului juridic civil	107
7.1.4.4. Purtătorul de valoare – este un element component al raportului juridic de drept privat?	108
7.2. Sublinieri	113
8. Interesul	116
8.1. Definiția și etimologia noțiunii de „interes”	116
8.1.1. Înțelesuri ale noțiunii de „interes” în societățile arhaice și în societatea romană	118

8.1.2. Concepția hedonistă despre interes _____	120
8.1.3. Concepția economică despre interes – mercantilismul _____	122
8.1.4. Concepțiile psihologică și sociologică despre interes _____	123
8.1.5. Concepția utilitaristă despre interes _____	133
8.1.6. Concepția materialistă despre interes _____	135
8.1.7. Concepția juridică despre interes _____	136
8.1.8. Sublinieri _____	139
8.2. Categoriile de interes _____	141
8.2.1. Interese de drept privat și interese de drept public ____	141
8.2.2. Interese personale și interese generale _____	146
8.2.2.1. Congruența dintre interesele personale _____	151
8.2.2.2. Corelația dintre interesul personal și interesul general _____	153
8.2.2.3. Despre interesul public, interesul general și ordinea publică _____	155
8.2.3. Interese sociale _____	158
8.2.4. Interese pecuniare și interese non-pecuniare _____	160
8.2.5. Interese legitime și interese nelegitime _____	160
8.2.6. Sublinieri _____	162
9. Nulitatea în Codul civil român _____	164
9.1. Concepția Codului civil despre nulitate _____	164
9.1.1. Nulitate și legalitate _____	166
9.1.2. Genuri de nulități _____	167
9.1.2.1. Nulitatea absolută și nulitatea relativă _____	167
9.1.2.2. Corelația dintre atributele absolut și relativ ale nulității _____	170
9.1.3. Nulitatea absolută expresă și virtuală și nulitatea relativă expresă și virtuală _____	171
9.1.4. Nulitatea amiabilă și nulitatea judiciară _____	172
9.1.4.1. Nulitatea amiabilă _____	172
9.1.4.2. Nulitatea judiciară _____	174
9.1.5. Nulitatea totală și nulitatea parțială _____	174
9.1.5.1. Nulitatea totală _____	174
9.1.5.2. Nulitatea parțială _____	176
9.1.6. Nulități de fond și nulități de formă _____	177
9.2. Sublinieri _____	177

10. Nulitatea și alte cauze de ineficacitate ale actelor juridice civile	179
10.1. Varietatea sancțiunilor juridice civile	179
10.1.1. Nulitatea și revocarea	179
10.1.1.1. Considerații generale despre revocare	179
10.1.1.2. Comparația dintre nulitate și revocare	182
10.1.2. Nulitatea și denunțarea unilaterală	183
10.1.2.1. Considerații generale despre denunțarea unilaterală	183
10.1.2.2. Comparația dintre nulitate și denunțarea unilaterală	184
10.1.3. Nulitatea și rezoluțiunea	186
10.1.3.1. Despre rezoluțiune	186
10.1.3.2. Genuri de rezoluțiune în Codul civil	188
10.1.3.3. Comparația dintre nulitate și rezoluțiune	190
10.1.4. Nulitatea și rezilierea	191
10.1.4.1. Despre reziliere	191
10.1.4.2. Comparația dintre nulitate și reziliere	191
10.1.5. Nulitatea și caducitatea	192
10.1.5.1. Considerații generale despre caducitate	192
10.1.5.2. Comparația dintre nulitate și caducitate	193
11. Cauzele de nulitate	195
11.1. Conceptul de „cauză”	195
11.1.1. Genuri de cauze care atrag sancțiunea nulității	197
11.1.2. Cauze care atrag nulitatea absolută și cauze care atrag nulitatea relativă	197
11.1.3. Cauze de fond și cauze de formă	198
12. Cauzele care atrag sancțiunea nulității absolute	199
12.1. Caracterul imperativ al condițiilor cerute de normele de drept pentru validitatea actelor juridice	199
12.2. Capacitatea civilă	200
12.2.1. Trăsăturile capacității civile	202
12.3. Capacitatea civilă de folosință a persoanei fizice	203
12.3.1. Începutul capacității civile de folosință a persoanei fizice	204
12.3.2. Conținutul capacității civile de folosință a persoanei fizice	204

12.3.3. Încetarea capacității civile de folosință a persoanei fizice _____	205
12.4. Capacitatea civilă de folosință a persoanei juridice _____	205
12.4.1. Începutul capacității civile de folosință a persoanei juridice _____	206
12.4.2. Conținutul capacității civile de folosință a persoanei juridice _____	207
12.4.3. Încetarea capacității civile de folosință a persoanei juridice _____	208
12.5. Consimțământul _____	209
12.5.1. Semnificații ale termenului „consimțământ” _____	211
12.5.2. Manifestarea și natura consimțământului _____	213
12.5.3. Exteriorizarea consimțământului _____	214
12.5.4. Cerințe pentru exprimarea valabilă a consimțământului _____	215
12.5.4.1. Să provină de la o persoană cu discernământ _____	216
12.5.4.2. Să existe hotărârea de a se obliga juridicește _____	216
12.5.4.3. Să fie exteriorizat _____	217
12.5.4.4. Să nu fie viciat _____	217
12.6. Obiectul actului juridic _____	218
12.6.1. Cerințe de valabilitate ale obiectului actului juridic civil _____	221
12.6.1.1. Să existe _____	222
12.6.1.2. Să fie în circuitul civil _____	222
12.6.1.3. Să fie determinat sau determinabil _____	223
12.6.1.4. Să fie posibil _____	223
12.6.1.5. Să fie licit _____	224
12.6.1.6. Cerințe speciale de valabilitate ale obiectului actului juridic civil _____	228
12.7. Cauza actului juridic civil _____	229
12.7.1. Teoria clasică a cauzei actului juridic civil _____	230
12.7.2. Teoria anti-cauzalistă a actului juridic civil _____	231
12.7.3. Teoria neo-cauzalistă a actului juridic civil _____	232
12.7.4. Teoria cauzei obiective a actului juridic civil _____	232
12.7.4.1. Teoria cauzei obiective a actului juridic civil propusă de Istrate Micescu _____	233
12.7.5. Cauza în opinia lui Rudolf von Ihering (Legea scopului) _____	235

12.7.6. Teoria asupra cauzei în doctrina civilă română _____	237
12.7.7. Cauza/motivul determinant în Codul civil _____	239
12.7.8. Cerințe de valabilitate ale cauzei _____	240
12.7.8.1. Să nu fie contrară legii, ordinii publice și bunelor moravuri _____	241
12.7.8.2. Să existe _____	243
12.7.9. Proba cauzei _____	244
12.8. Frauda la lege _____	245
12.9. Forme ale actului juridic civil _____	247
12.9.1. Consensualismul _____	248
12.9.1.1. Limitări ale principiului consensualismului _____	248
12.9.1.2. Forme de limitare ale principiului consensualismului _____	249
12.9.2. Forma autentică (<i>ad validitatem</i>) _____	249
12.9.2.1. Formă autentică a actului juridic _____	249
12.9.2.2. Lipsa formei autentice privind actele juridice de drept privat _____	252
12.9.2.3. Sancțiunea încălcării lipsei de formă autentică _____	252
12.9.2.4. Corelații între condiția de formă a actului juridic, forma autentică a înscrisului și sancțiunea aplicabilă _____	252
12.9.3. Forma actului juridic sub semnătură privată _____	254
12.9.3.1. Sancțiunea lipsei de formă în înscrisurile sub semnătură privată _____	254
12.9.3.2. Forma <i>ad probationem</i> a înscrisului sub semnătură privată _____	257
12.9.3.3. Lipsa formei <i>ad probationem</i> în înscrisul sub semnătură privată _____	257
12.9.3.4. Sancțiunea încălcării condiției de formă <i>ad probationem</i> _____	257
12.9.3.5. Corelația dintre încălcarea condiției <i>ad probationem</i> și actul juridic _____	258
12.10. Sublinieri _____	258
13. Cauzele care atrag sancțiunea nulității relative _____	260
13.1. Elemente viciate ale actului juridic civil, care atrag sancțiunea nulității relative _____	260
13.2. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice _____	261

13.2.1. Începutul capacității civile de exercițiu a persoanei fizice _____	262
13.2.2. Conținutul capacității civile de exercițiu a persoanei fizice _____	262
13.2.3. Încetarea capacității de exercițiu a persoanei fizice ____	263
13.2.4. Incapacități de exercițiu ale persoanei fizice _____	263
13.3. Discernământul _____	264
13.4. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice _____	269
13.4.1. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	270
13.4.2. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	270
13.4.3. Încetarea capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	271
13.5. Eroarea viciu de consimțământ _____	271
13.5.1. Structura erorii viciu de consimțământ _____	272
13.5.2. Genuri ale erorii viciu de consimțământ _____	273
13.5.2.1. Eroarea asupra naturii sau obiectului contractului _____	274
13.5.2.2. Eroarea asupra identității obiectului prestației ____	275
13.5.2.3. Eroarea asupra calității obiectului prestației ____	275
13.5.2.4. Eroare asupra unor împrejurări considerate esențiale de părți _____	275
13.5.2.5. Eroarea asupra identității fizice a unei persoane _____	276
13.5.2.6. Eroarea asupra identității civile a persoanei _____	276
13.5.2.7. Eroarea asupra calității persoanei _____	276
13.5.2.8. Eroarea asupra unei norme de drept determinante _____	277
13.5.3. Adaptarea contractului în cazul erorii _____	278
13.5.4. Proba erorii _____	278
13.6. Dolul viciu de consimțământ _____	280
13.6.1. Structura dolului viciu de consimțământ _____	281
13.6.2. Genuri ale dolului viciu de consimțământ _____	282
13.6.3. Proba dolului viciu de consimțământ _____	283
13.6.4. Răspunderea pentru dol viciu de consimțământ ____	283
13.7. Violența viciu de consimțământ _____	284
13.7.1. Structura violenței viciu de consimțământ _____	285
13.7.2. Tipuri de violență viciu de consimțământ _____	286

13.7.3. Proba violenței viciu de consimțământ _____	288
13.7.4. Răspunderea pentru violența viciu de consimțământ _____	288
13.8. Leziunea viciu de consimțământ _____	290
13.8.1. Teorii despre leziunea viciu de consimțământ _____	292
13.8.2. Leziunea în Codul civil _____	293
13.8.3. Adaptarea contractului _____	295
13.9. Lipsa cauzei _____	296
13.9.1. Lipsa cauzei și lipsa determinării obiectului obligației _____	297
13.9.2. Proba pentru lipsa cauzei _____	298
13.10. Sublinieri _____	298
14. Remedii ale nulității și efectele nulității _____	299
14.1. Reglementări din Codul civil pentru remedierea actelor juridice viciate _____	299
14.1.1. Refacerea actului nul absolut _____	299
14.1.2. Validarea contractului _____	300
14.1.2.1. Confirmarea contractului _____	300
14.1.2.2. Executarea obligației _____	302
14.1.2.3. Decăderea din dreptul de a cere anularea contractului _____	302
14.1.2.4. Prescripția dreptului de a cere anularea contractului _____	303
14.1.3. Efectele nulității _____	304
14.2. Sublinieri _____	305
15. Dreptul material la acțiune _____	306
15.1. Acțiunea și dreptul la acțiune _____	306
15.1.1. Dreptul material la acțiune _____	308
15.1.2. Dreptul material la acțiune și dreptul de constrângere în materia nulității actelor juridice _____	314
15.1.3. Subiectul activ al dreptului material la acțiunea de a cere constatarea sau declararea nulității actului juridic civil _____	315
Bibliografie _____	319